

Jeugdcriminaliteit 1980-1992

**J. Junger-Tas
P.H. van der Laan**

november 1995

Voorwoord

In deze notitie wordt informatie gegeven over de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit in de periode 1980-1992. Aan het tot stand komen van deze notitie is een belangrijke bijdrage geleverd door de heren A.A.M. Essers en J.J.A. Essers van het WODC.

In vergelijking met eerdere rapportages gaat het hier om een beperkte presentatie. Dit hangt samen met het goeddeels ontbreken van informatie over de afdoeningen van strafzaken door Openbaar Ministerie en kinderrechter. Om die reden is ook gekozen voor een notitie en niet voor een uitgebreid rapport.

Binnenkort hoopt het WODC opnieuw te kunnen rapporteren over de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit en daarbij ook actuelere cijfers te kunnen presenteren, alsmede wel iets te kunnen zeggen over de afdoeningen door de kinderrechter. Tevens zal dan ook weer aandacht worden gegeven aan de ontwikkelingen binnen de jeugdbescherming.

1 Inleiding

De jeugdcriminaliteit staat dit jaar -weer- in het middelpunt van de politieke en maatschappelijke belangstelling. Niet alleen wordt er in de media zeer veel aandacht aan besteed en is het een veelvoorkomend gespreksonderwerp onder brede groepen van de bevolking geworden, ook de overheid heeft zich opnieuw gebogen over het probleem van het groeiend aantal jongeren dat met politie en justitie in aanraking komt voor crimineel gedrag.

Zo is op 7 juli 1994 de wet ter herziening van het straf(proces)recht voor jeugdigen door het parlement goedgekeurd en op 1 september 1995 in werking getreden. Die wet brengt belangrijke wijzigingen in het huidige strafrecht tot stand. De belangrijkste wijziging is de uitbreiding van de tuchtschoolstraf -omgedoopt tot jeugd-detentie- tot een maximum van 12 maanden voor hen die tussen 12 en 16 jaar zijn en tot 24 maanden voor 16- tot 18-jarigen. De wet betekent ook een uitbreiding van het jeugdstrafrecht met de alternatieve sancties. Dat is in de eerste plaats de Halt-interventie op het niveau van de politie, eigenlijk een vorm van diversie. Het gaat om een afhandeling buiten het justitiële systeem om, hoewel het politieoptreden daarbij onder controle van het OM staat. In de tweede plaats is wettelijk vastgelegd dat de officier van justitie een alternatieve straf kan opleggen van ten hoogste veertig uur. Deze strafrechtelijke bevoegdheid, die indertijd bij de straf van onbetaalde arbeid ten algemene nutte voor volwassenen niet aan de officier van justitie is toegekend, heeft tot gevolg dat bij minderjarigen, nadat de werk- of leerstraf naar bevrediging is voltooid, de zaak geseponneerd wordt en een strafblad kan worden vermeden. Hiermee behoudt het jeugdstrafrecht een zekere flexibiliteit die in het volwassen strafrecht ontbreekt. Bovendien wordt op deze wijze zowel de snelheid van het strafrechtelijk ingrijpen als het opvoedend karakter van het jeugdstrafrecht nog eens benadrukt. Tenslotte zijn drie vormen van alternatieve sancties uitdrukkelijk in de wet opgenomen: het verrichten van onbetaalde arbeid ten algemene nutte, het verrichten van onbetaalde arbeid tot herstel van de aangerichte schade en het volgen van een leerproject. Ook wordt hieraan nog de schadevergoeding als maatregel toegevoegd.

Afgewacht moet worden wat de effecten van de nieuwe wet zullen zijn. Het is een goede zaak dat de alternatieve sancties -gezien hun grote populariteit bij de kinderrechters- nu eindelijk in een wettelijk kader zijn geplaatst. Anderzijds zou de uitbreiding van de mogelijkheid tot het detineren van jongeren kunnen leiden tot een aanzienlijke verzwaring van de opgelegde straffen. Overigens zijn de jeugd-tbr en de maatregel plaatsing in een inrichting voor bijzondere behandeling (pibb), gewoonlijk toegepast bij zeer zware delicten waar men een stoornis aan de oorsprong van het gedrag vermoedt, vervangen door één nieuwe maatregel: plaatsing in een jeugdinrichting (pij). Deze maatregel kan voor een periode van maximaal zes jaar opgelegd worden.

Het zal ongetwijfeld enige jaren duren vóór we enigszins gefundeerde uitspraken kunnen doen over de gevolgen van deze wetsherziening voor ons jeugdstrafrecht. Voorlopig kan gezegd worden dat met deze herziening het welzijnsmodel, zoals dit zich vanaf het begin van deze eeuw in ons land ontwikkeld heeft, verlaten wordt voor een rechtsmodel met een sterker punitief karakter. Hiermee plaatst ons land zich in een ontwikkeling die ook in andere westerse landen, zoals bijv. Canada, Engeland en Noorwegen, heeft plaats gevonden en waar in nog andere, zoals België, plannen voor bestaan.

Naast verandering van de wet heeft de staatssecretaris van Justitie op 1 oktober 1993 de Commissie Jeugdcriminaliteit - onder voorzitterschap van Mw. G.W. van Montfrans-Hartman - geïnstalleerd, met het verzoek hem te adviseren over:

- de verwachte kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit in de komende jaren;
- de meest effectieve en efficiënte aanpak van jeugdcriminaliteit;
- de kosten die met de voorgestelde beleidsmaatregelen samenhangen.

In haar rapport **Met de neus op de feiten** constateert de Commissie dat de criminaliteit onder jongeren sedert 1990 zowel in absolute zin als relatief toegenomen is en spreekt als principe van strafrechtelijk ingrijpen uit dat dit **vroegtijdig, snel en consequent** dient te zijn. Dit principe is in overeenstemming met de beginselen van een pedagogische benadering en is gericht op de flexibiliteit en veranderbaarheid van de jeugd.

Geheel in deze lijn wordt sterk de nadruk gelegd op primaire preventie van jeugdcriminaliteit, via onderwijs, recreatie, goede huisvesting, werkgelegenheid en meer toezicht op jeugdigen, alsook op secundaire preventie bij risicogroepen zoals chronische spijbelaars en jongeren met grote sociaal-economische achterstand.

Zo pleit de Commissie voor grotere aandacht van scholen voor spijbelen en schooluitval en voor het voorkomen van geweld op school. Ook zou, volgens de Commissie, geïnvesteerd moeten worden in een betere arbeidstoeleiding van bepaalde zeer moeilijke doelgroepen.

Wat het jeugdstrafrecht betreft beveelt de Commissie allereerst aan om de politie te verplichten politiecontacten van jonger dan 12-jarigen aan de Raad voor de kinderbescherming te melden.

Daarnaast wil zij de HALT-afdoening uitbreiden met andere delicten dan vandalisme en de toepassing van taakstraffen uitbreiden met de speciale variant van **intensieve begeleiding**. In verband hiermee zou in het hele land **jeugdreclassering** ingevoerd moeten worden. Bemoeienis met jeugdcriminaliteit zou tot een kerntaak moeten worden van de Raad voor de kinderbescherming, de instellingen van (gezins)voogdij en de reclassering. Verder bepleit de Commissie grotere differentiatie en uitbreiding van opvang- en behandelinrichtingen.

Wij hebben in deze inleiding tot ons overzicht van de jeugdcriminaliteit aandacht willen besteden aan zowel de nieuwe wetgeving als aan het rapport van de Commissie Jeugdcriminaliteit omdat in de woorden van de Commissie: "...de jeugdcriminaliteit in de komende kabinetsperiode hoog op de politieke agenda dient te staan en het terugdringen van jeugdcriminaliteit een speerpunt in het beleid van Justitie moet zijn".

In dat verband dient aangetekend dat er inmiddels een brede interdepartementale en een departementale ambtelijke werkgroep aan het werk zijn om de aanbevelingen van de Commissie om te zetten in praktische beleidsmaatregelen.

Dit alles geeft wel aan dat het van groot belang is dat er een gedegen informatie gegarandeerd blijft van ontwikkelingen en tendensen in de jeugdcriminaliteit en de jeugdbescherming. Die informatie richt zich in de eerste plaats op rijks- en lokale overheid. Zij behoren immers over gegevens te kunnen beschikken die hen in staat moeten stellen om adequaat op bepaalde ontwikkelingen te reageren en, indien mogelijk, te anticiperen. Maar ook de justitiële autoriteiten en al diegenen die zich op een of andere wijze met jeugdigen bezig houden, die met het jeugdstrafrecht of met de jeugdbescherming in aanraking zijn gekomen, hebben er belang bij kennis en inzicht te verkrijgen in ontwikkelingen op dit gebied. Tenslotte is het van belang dat ook het bredere, maatschappelijk geïnteresseerde, publiek op de hoogte raakt van die ontwikkelingen. Het jeugdstrafrecht en het kindbeschermingsrecht behoren immers gestoeld te zijn op een breed maatschappelijk draagvlak. Bovendien weerspiegelen zij de heersende waarden en normen ten aanzien van afwijkend en delinquent jeugdig gedrag en wat een adequate maatschappelijke reactie daarop hoort te zijn. Normen en waarden zijn echter altijd tijdgebonden, opvattingen en inzichten veranderen. Daarom blijft een voortdurend debat noodzakelijk over jeugdig wangedrag en de grenzen van onze tolerantie; over de best mogelijke sociale reactie op dat gedrag en over de grenzen waar dit ingrijpen tegen op loopt.

Methode van onderzoek

De gegevens zijn wederom afkomstig van verschillende bronnen. Zo vormt de Maandstatistiek Rechtsbescherming en Veiligheid van het CBS, gebaseerd op maandelijkse opgaven van de politiekorpsen, de bron voor de politiegegevens.

Om de overzichtelijkheid te bevorderen worden deze gegevens gepresenteerd in delictgroepen. Deze delictgroepen zijn enigszins anders samengesteld dan in voorgaande rapportages. Zo worden thans vermogensdelicten waarbij geweld is gebruikt of bedreigd i met geweld gerekend tot de geweldsdelicten en niet langer tot de vermogensdelicten. Dit komt de betekenis van de verschillen in aard van de criminaliteit zonder twijfel ten goede en het komt tegemoet aan een meermalen uitgesproken wens van de kinderrechters.

Daarnaast is opnieuw, rond de jaarwisseling van 1992-1993, een steekproef van ca. duizend jeugdigen van twaalf tot achttien jaar benaderd met de vraag of zij zich ooit en in het afgelopen schooljaar schuldig hebben gemaakt aan een of meer strafbare feiten. Het gaat hier om een voortzetting van een type onderzoek, het zogeheten **self-report onderzoek**, dat in 1986 voor het eerst door het WODC is uitgevoerd en sindsdien om de twee jaar is herhaald.

In vorige rapportages zijn ook gegevens opgenomen uit de justitiële statistiek (voorlopige hechtenis en afdoeningen in het algemeen) en meer gedetailleerde informatie over de afdoening van zaken door kinderrechters. In deze notitie blijft dat helaas achterwege. Problemen rond de aanlevering van gegevens door de arrondissementen aan het CBS hebben geleid tot een zeer onvolledig beeld. Van ongeveer de helft van de arrondissementen ontbreken de gegevens. Daarom beperken we ons in deze rapportage tot gegevens over de jeugdcriminaliteit zoals verkregen uit de politiestatistieken en de self-report onderzoeken.

Binnenkort hopen we weer een uitgebreider en ook actueler beeld te kunnen geven. Daar zal dan ook weer aandacht worden gegeven aan de afdoeningen van zaken door Openbaar Ministerie en rechtbank en aan de jeugdbescherming.

2 De politiecijfers

Bezien we eerst de demografische ontwikkeling van de Nederlandse jeugd dan zien we dat, net als in de voorgaande jaren de ontgroening nog steeds voortschrijdt. Sinds de jaren '70 neemt de jeugdpopulatie - dat is in ons geval de categorie jeugdigen die strafrechtelijk verantwoordelijk is - langzaam af. Was die populatie van 12-18 jarigen in 1986 nog grofweg zo'n 1,43 miljoen, in 1992 is die geslonken tot ongeveer 1,10 miljoen, dat is een daling van zo'n 23%.

2.1 Door de politie gehoorde minderjarige verdachten 1980-1992

Overigens is het zo dat het teruglopen van de jeugdbevolking in de jaren '80 van invloed is geweest op het aantal bij de politie bekend geworden minderjarige verdachten (vanaf 1986 'gehoorde' verdachten). Het is nu eenmaal zo dat hoe minder jeugdigen hoe geringer de omvang van de jeugdcriminaliteit, als men tenminste, zoals in tabel 1, alleen de absolute cijfers in beschouwing neemt. Wel ziet men in dit opzicht een duidelijk keerpunt in 1990. Tot 1990 blijkt het totale aantal door de politie gehoorde verdachten gestadig af te nemen om in 1990 het aantal van grofweg 37.100 te bereiken. Daarna neemt het absolute aantal minderjarige verdachten toe tot 41.400 in 1992. Een vergelijking van de index-cijfers (index 1980 = 100) illustreert ook dat het laagste niveau in 1990 werd bereikt, waarna het in 1991 en 1992 weer oploopt. Overigens kan men vaststellen dat dit niveau bij de jongens nog duidelijk onder dat van 1980 ligt terwijl het bij de meisjes een kwart hoger ligt.

Tabel 1: Bekend geworden minderjarige verdachten 1980-1992, naar geslacht* **

jaar	jongens		meisjes		totaal	
	absoluut	index	absoluut	index	absoluut	index
1980	38.134	100	4.068	100	42.202	100
1981	40.324	106	4.523	111	44.847	106
1982	43.998	115	4.871	120	48.869	116
1983	40.748	107	4.697	115	45.445	108
1984	41.440	109	5.414	133	46.854	111
1985	40.521	106	5.970	147	46.491	110
1986	40.367	106	5.286	130	45.653	108
1987	36.698	96	5.167	127	41.865	99
1988	34.924	92	4.601	113	39.525	94
1989	34.132	90	4.005	98	38.137	90
1990	32.716	86	4.391	108	37.107	88
1991	35.038	92	4.674	115	39.712	94
1992	36.240	95	5.126	126	41.366	98

* Bron: CBS

** Vanaf 1986 is de term 'bekend geworden verdachte' door het CBS vervangen door 'gehoorde verdachten'.

De totale omvang van het aantal gehoorde verdachten is in 1992 ongeveer gelijk aan dat van 1980. Maar hierbij moet men in het oog houden dat de totale jeugdbevolking nog steeds afneemt. Wanneer het totaal aantal gehoorde verdachten ongeveer gelijk ligt aan dat van 1980 betekent dit dat het percentage verdachten op de jeugdbevolking alleen maar kan zijn toegenomen.

Tabel 2: Omvang jongerenpopulatie 12 t/m 17 jaar x 1000 en % gehoorde verdachten, over de periode 1980-1992*

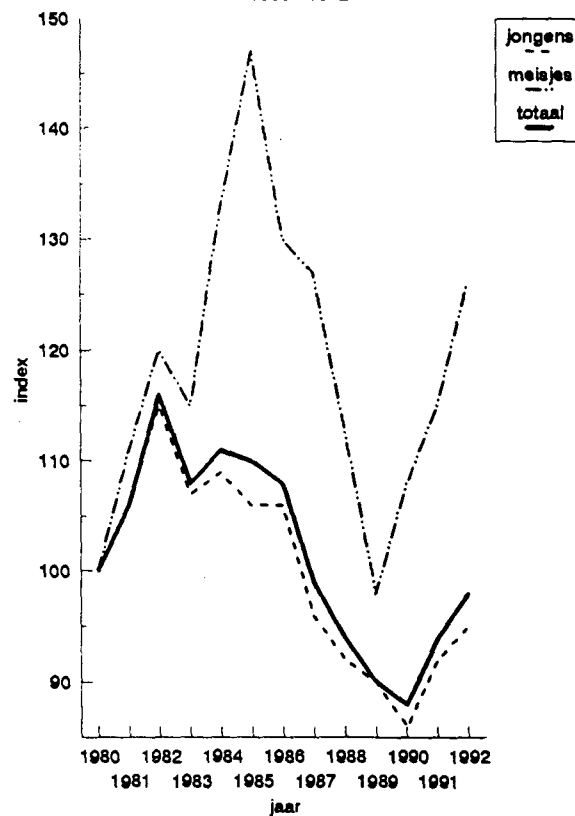
jaar	omvang x 1000	gehoorde verd.	% van jeugdbev.
1980	1.487	42.202	2,8
1982	1.475	48.869	3,3
1984	1.436	46.854	3,3
1986	1.354	45.653	3,4
1988	1.217	39.525	3,3
1990	1.123	37.107	3,3
1992	1.100	41.366	3,8

* Bron: CBS

Zoals uit tabel 2 blijkt is het percentage minderjarigen op de totale jeugdbevolking, dat door de politie gehoord werd, in de jaren '80 vrijwel constant gebleven en heeft het zich gesitueerd op een niveau van 3,3%. Daarna is een stijging opgetreden tot het niveau van 3,8% op het totaal van de jeugdbevolking. Afgewacht moet worden of het hier om een tijdelijke fluctuatie gaat, zoals nogal eens in de politiestatistiek tot uiting komt of dat het hier werkelijk gaat om een vanaf 1990 ingezette en zich voortzettende stijging van de jeugdcriminaliteit.

De veranderingen zijn duidelijk in figuur 1 te zien. In de eerste plaats zien we dat de curve van de gehoorde jongens sterk samenvalt met die van het totaal aantal gehoorde verdachten. Dat komt omdat de meeste jeugdcriminaliteit voornamelijk een jongensaangelegenheid is. De totale omvang van de jeugdcriminaliteit is in 1992 nog net onder het niveau van 1980 gebleven.

Figuur 1: Ontwikkeling in het aantal bij de politie bekend geworden minderjarige verdachten 1980 - 1992

De meisjescriminaliteit volgt echter een totaal ander patroon dan de jongenscriminaliteit¹. Waar de jongenscriminaliteit in de jaren '80 gestadig

¹ De figuur is enigszins bedrieglijk omdat zowel de jongens- als de meisjescriminaliteit in 1980 op 100 geïndexeerd zijn, terwijl de meisjescriminaliteit zich in absolute zin op een veel lager niveau bevindt dan de jongenscriminaliteit.

in omvang afneemt, volgt de meisjescriminaliteit een veel grilliger patroon. Er is een sterke stijging tussen 1980 en 1985 gevolgd door een daling tot 1989, waarna er weer een stijging optreedt. De totale omvang van de jongenscriminaliteit is in 1992 nog zo'n 5% geringer dan in 1980, terwijl de omvang van de meisjescriminaliteit in 1992 26% groter is dan in 1980. De verandering blijkt ook uit de vergelijking van het aantal jongens dat door de politie gehoord wordt met het aantal meisjes bij wie dit het geval is. Zo waren er in 1980 nog 9,5 maal zoveel jongens bij de politie bekend. In 1992 is dit nog maar 7 maal zoveel (zie bijlage I, tabel 1). Dit proces is al vanaf 1980 gaande. In vorige publikaties waren we nog wat terughoudend met commentaar omdat niet uit te maken viel of het om toevallige fluctuaties in de politiecijfers ging dan wel om een reële groei van de meisjescriminaliteit. Maar nu lijkt het er toch op dat we met een doorzettende ontwikkeling te maken hebben, een soort inhaalslag van meisjes ten opzichte van jongens. Overigens willen we er met nadruk op wijzen dat de meisjescriminaliteit nog steeds een fractie vormt -n.l een zevende- van de totale criminaliteit van jeugdigen zoals die in de door de politie gehoorde verdachten tot uiting komt. Dit komt nog duidelijker naar voren als men berekent hoe groot het percentage jongens en meisjes is dat in 1992 door de politie gehoord is: dat is 6,4% van alle jongens van 12-17 jaar en maar 1% van alle meisjes in die leeftijdsgroep.

Wanneer we nu uitsluitend naar de absolute cijfers kijken dan blijkt dat de totale omvang van de jeugdcriminaliteit enigszins onder het niveau ligt van wat in 1980 geregistreerd werd. Dat is echter geen goede maat voor de ontwikkeling van de jeugdcriminaliteit omdat ze geen rekening houdt met de gestage daling van de jeugdbevolking. Als de daling van de criminaliteit die in de jaren '80 inzette zich zou doorzetten, dan had dit niveau namelijk lager moeten zijn. Tabel 1 toont aan dat het laagste niveau van de omvang bereikt werd in 1990. Daarna nam de omvang weer toe met 11,5%.

Een betere maat om de ontwikkeling in uit te drukken is dan ook het aantal door de politie gehoorde jongeren per 100.000 van de jeugdbevolking van dezelfde leeftijd. Hiervan geeft tabel 3 een overzicht.

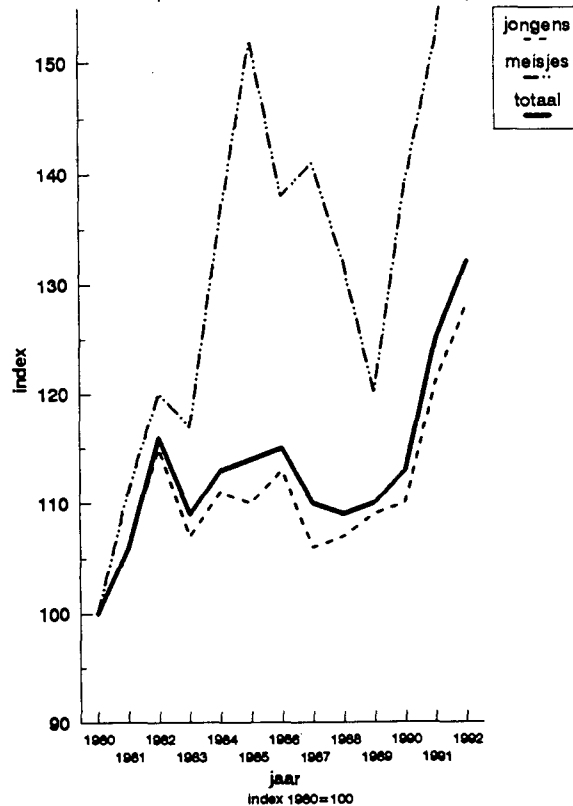
Tabel 3: Bekend geworden minderjarige verdachten per 100.000 inwoners van 12-17 jaar (1980-1992)*

jaar	jongens		meisjes		totaal	
	absoluut	index	absoluut	index	absoluut	index
1980	5.018	100	560	100	2.838	100
1981	5.299	106	623	111	3.016	106
1982	5.782	115	671	120	3.286	116
1983	5.390	107	653	117	3.081	109
1984	5.548	111	759	136	3.209	113
1985	5.521	110	850	152	3.238	114
1986	5.670	113	774	138	3.273	115
1987	5.334	106	786	141	3.113	110
1988	5.356	107	736	132	3.095	109
1989	5.479	109	674	120	3.134	110
1990	5.508	110	776	139	3.199	113
1991	6.094	121	853	152	3.536	125
1992	6.403	128	951	170	3.744	132

* Bron: CBS

Deze tabel geeft een geheel ander beeld. Zo kan men zien dat de totale criminaliteit, gerelateerd aan de omvang van de jeugdbevolking, sinds 1980 met 32% is toegenomen, waarbij de stijging de laatste twee jaar het meest geprononceerd is. Maar alweer geeft de vergelijking tussen de sexen een zeer verschillend beeld te zien. De jongenscriminaliteit is lang stabiel gebleven en slechts de laatste jaren flink gestegen, zodat het niveau in 1992 28% hoger ligt dan in 1980. Bij de meisjes is er daarentegen een stijging van maar liefst 70%. Met uitzondering van enige onderbreking tussen 1986 en 1989 is er sprake van een continue en sterke toename. Dit alles wordt nog duidelijker geïllustreerd in figuur 2. Daarin komen een aantal zaken aan de orde. In de eerste plaats blijkt ook hier dat de jongenscurve vrij sterk samenvalt met de totale curve, zij het dat er vanaf 1983 meer ruimte komt tussen beide curven. Dit geeft aan dat vanaf dat jaar de meisjescriminaliteit wel degelijk van enige betekenis begint te worden. Verder komt naar voren dat de stijging van de jeugdcriminaliteit zich eerst in 1991 en 1992 duidelijk gemanifesteerd heeft. Tenslotte kan men in figuur 2 goed zien dat de meisjescriminaliteit zich sinds 1989 in een soort vrije vlucht naar boven bevindt. In 1990 was de groei ten opzichte van 1980 nog zo'n 40%, in 1992 is dit 70% geworden.

Figuur 2: Ontwikkeling van het aantal bij de politie bekend geworden minderjarige verdachten '80-'92 per 100.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar

Als we het geheel samenvatten dan kan geconstateerd worden dat de jeugdcriminaliteit zoals die uit politiecijfers naar voren komt, vergeleken met twee jaar geleden, een forse toename te zien geeft. Dit blijkt met name uit de verhoudingscijfers, die zowel bij de jongens als bij de meisjes een stijging tonen. Aangetekend werd dat de stijging verhoudingsgewijs bij de meisjes aanzienlijk sterker is geweest dan bij de jongens. Vergeleken met het jaar 1980 komt het neer op een stijging van 28% bij de jongens en van 70% bij de meisjes, hetgeen resulteert in een totale toename van de jeugdcriminaliteit per 100.000 van de jeugdbevolking met 32%.

Nog anders gezegd, vormen de jongeren die door de politie gehoord worden in 1992 3,8% van de totale jeugdbevolking. Dit percentage schommelde in de jaren '80 rond de 3,3%. Vertaald naar beide sexen betekent dit overigens dat in 1992 een totaal van 6,4% van de jongens en 1% van de meisjes door de politie gehoord werden.

2.2 Aard van de bekend geworden jeugdcriminaliteit

We herinneren er nogmaals aan dat de categorie geweld is uitgebreid met 'diefstal met geweld', hetgeen een duidelijker beeld dan voorheen schetst van de criminaliteit die met geweld gepaard gaat.

Jongeren plegen overwegend misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht. Al jaren ligt dat percentage tussen de 97% en 98% en dat is ook in 1991 en 1992 het geval, waar het in beide jaren 97% bedraagt. Evenals in vorige publikaties het geval was beperken we ons dan ook tot een analyse van de delicten uit het Wetboek van Strafrecht.

Voordat eventuele veranderingen in delictpatroon worden bekeken is de vraag van belang hoe de verdeling is over de verschillende delictsoorten. Daarnaast komt de vraag aan de orde of er ook verschil is tussen jongens en meisjes in de aard van de gepleegde delicten en met name hoe mogelijke verschillen er in 1992 uitzien. Dit komt tot uiting in tabel 4.

Tabel 4: Verdeling van door de politie gehoorde minderjarigen naar misdrijf en geslacht in 1992, in %

Delictgroepen	Jongens N=36.240	Meisjes N=5.126
openb. orde en gezag	9,5	4,8
seksuele misdrijven	1,3	0,2
geweld tg. personen	11,1	8,6
vermogensmisdrijven	63,6	82,1
vernielingen	13,3	3,8
overige	1,2	0,5
totaal	100	100

Wat opvalt is dat verreweg het grootste deel van de meisjes - n.l. 82% - dat in aanraking komt met de politie, gehoord wordt voor een vermogensdelict. De daarop volgende categorie is geweld tegen personen, met 8.5% en openbare orde delicten, met ongeveer 5%. Ook bij de jongens wordt de grootste groep delicten gevormd door de vermogensdelicten: ongeveer twee derde van de jongens wordt voor een vermogensmisdrijf gehoord. Op de tweede plaats komen vernielingen, een delict dat bij meisjes nauwelijks voorkomt. Jongens worden daarnaast vaker gehoord voor een geweldsdelict (11%) en voor een delict tegen de openbare orde en gezag (9.5%).

Opvallend is evenwel dat naar verhouding er niet zo veel verschil is tussen de sexen met betrekking tot het percentage dat voor geweld gehoord wordt. Bekijkt men de ontwikkeling van de verdeling naar aard van de criminaliteit sinds 1980 (zie bijlage 2, tabel 2a), dan komen er enkele verschuivingen naar voren. In de eerste plaats valt de toename van het aandeel van geweldsdelicten in het totaal op: deze nemen bij de jongens toe van zo'n 6% tot 11%, bijna een verdubbeling. Het aandeel van vernielingen neemt daarentegen af. Bij de meisjes zien we een vergelijkbare ontwikkeling van de geweldsdelicten, waarvan het aandeel toeneemt van 3,5% naar 8,5%.

Een duidelijker beeld van de veranderingen kan men geven op grond van de gepleegde delicten per 100.000 van de 12-17 jarigen, zoals in tabel 5 te zien valt.

Tabel 5: Door de politie gehoorde minderjarige verdachten naar misdrijf en geslacht per 100.000 inwoners van 12-17 jaar (1980-1992)

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
openbare orde en gezag	363	418	404	426	432	490	593
sexuele misdrijven	76	74	73	81	71	63	80
geweld tegen personen	282	327	309	379	393	492	690
vermogensmisdrijven	3315	3917	3844	3697	3404	3632	3948
vernielingen	734	794	750	887	849	818	826
overig	36	44	43	51	60	69	73
totaal jongens	4806	5576	5422	5521	5209	5564	6209
meisjes							
openbare orde en gezag	15	22	27	23	24	34	45
sexuele misdrijven	0	0	1	0	3	2	2
geweld tegen personen	19	28	22	34	37	48	80
vermogensmisdrijven	488	577	667	677	625	650	769
vernielingen	25	31	30	29	35	33	36
overig	3	4	4	4	4	6	4
totaal meisjes	551	662	752	766	728	773	937
totaal							
openbare orde en gezag	193	225	220	228	232	267	325
sexuele misdrijven	39	38	38	41	38	33	42
geweld tegen personen	154	181	169	210	219	275	393
vermogensmisdrijven	1933	2286	2292	2218	2044	2177	2397
vernielingen	387	422	398	467	451	435	441
overig	20	25	24	28	33	39	40
totaal WvSr.	2726	3176	3141	3193	3016	3226	3637

Bron: CBS

Hoewel bij de jongens een algehele stijging van de criminaliteit valt waar te nemen is die stijging voor bepaalde delicten wel heel sterk: zo is er meer dan een verdubbeling van het aantal geweldsdelicten per 100.000 jongens, terwijl ook het aantal delicten tegen de openbare orde en gezag en het aantal vermogensdelicten fors zijn toegenomen. Analoge verschillen zijn er bij de meisjes, zij het dat de stijging nog sterker is: zo zijn de delicten tegen de openbare orde en gezag per 100.000 meisjes verdrievoudigd en het geweld tegen personen zelfs verviervoudigd. Ook de vermogensdelicten laten een

stijging zien. Het enige type delict dat bij de jongens geen stijging vertoont zijn de zedendelicten. Overigens komen deze delicten bij meisjes praktisch niet voor.

Een en ander blijkt eveneens uit een overzicht van de veranderingen in de absolute cijfers (zie bijlage I, tabel 2b) en de index-cijfers per 100.000 jongeren (bijlage I, tabel 2c). Maar aangezien de absolute cijfers slechts de totale criminaliteit aangeven en daarbij geen rekening is gehouden met de omvang van de jeugdbevolking geven ze geen juist beeld van de af- of toename van de criminaliteit. De indexcijfers hebben vooral als nadeel dat zij de aantallen waar het om gaat niet vermelden. Dat betekent dat ze de werkelijkheid waar het om gaat soms lelijk kunnen verhullen. Met name waar het de meisjes betreft kan men uit de index-cijfers niet aflezen dat het bij sommige delicten wel om heel kleine aantallen gaat. Zo geven de indexcijfers bij de meisjes meer dan een verviervoudiging van het aantal zedendelicten aan. Nadere beschouwing van de tabellen 2b en 2c van bijlage I en van tabel 5, maakt echter duidelijk dat het in 1980 om 3 delicten ging en in 1992 om 12 en dat dit een stijging was van 0 per 100.000 naar 2 per 100.000 meisjes van dezelfde leeftijd. Ditzelfde geldt, zij het in iets mindere mate, voor door meisjes gepleegde vernielingen.

Kort samengevat komt het bovenstaande op het volgende neer. Hoewel over de hele linie, met uitzondering van zedendelicten en vernielingen, de geregistreerde jeugdcriminaliteit is gestegen, vertonen sommige delictcategorieën een uitzonderlijk sterke stijging. Twee delictcategorieën springen er in dit verband uit: er werden in 1992 twee en een half maal zo veel geweldsdelicten geregistreerd als in 1980 en 70% meer misdrijven tegen openbare orde en gezag. Vergeleken hiermee geven de vermogensdelicten en vernielingen een minder verontrustende ontwikkeling te zien: het niveau van de vermogenscriminaliteit ligt in 1992 slechts 24% hoger dan in 1980 en dat van vernielingen 14%.

Nog één opmerking ten aanzien van de geweldscriminaliteit. Zonder ook maar iets te willen afdingen op wat onmiskenbaar een stijging van het aantal gepleegde geweldsmisdrijven is, zou deze stijging voor een (gering) deel verklaard kunnen worden door verandering in de definitie van bepaalde delicten. Zo heeft het CBS aanwijzingen dat tasjesroof thans gedefinieerd wordt als diefstal met geweld, terwijl het voorheen als eenvoudige diefstal werd gecategoriseerd (Kester en Junger-Tas, 1994). Het is niet ondenkbaar dat de toename van dit delict en het wellicht ruwer optreden van de betrokken daders geleid heeft tot een verzwaring van de definitie en dus tot een toename van de registratie van diefstal met geweld.

2.3 Nadere analyse van de geweldsdelicten en vermogensmisdrijven

Zoals hierboven aangegeven zijn er twee delictgroepen die, op grond van de politiegegevens, er uit springen: de geweldsdelicten, doordat ze zo'n sterke

stijging tonen en de vermogensdelicten, die niet alleen de grootste categorie vormen maar ook enige stijging laten zien.

We bezien nu eerst de geweldsdelicten en vervolgens de vermogensmisdrijven.

2.3.1 Geweldsdelicten

In de eerste plaats geven we het beeld weer van de ontwikkeling in de tijd van de aantallen geweldsdelicten. Tabel 6 geeft hiervan een overzicht, waarbij uitgangspunt is het aantal verschillende geweldsdelicten per 100.000 van dezelfde leeftijdsgroep. Een overzicht van de absolute aantallen vindt men in bijlage I, tabel 3a en 3b.

Tabel 6: Door de politie gehoorde minderjarigen naar soort geweldsdelict en geslacht per 100.000 inwoners van 12-17 jaar

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
diefstal met geweld	56	83	61	96	106	153	203
afpersing	11	14	15	16	18	31	59
bedreiging	21	26	30	40	48	52	71
misdrijven tegen het leven	11	12	11	16	13	16	32
mishandeling	179	189	188	207	208	238	323
dood door schuld	4	2	3	4	1	2	2
totaal jongens	282	327	309	379	393	492	690
meisjes							
diefstal met geweld	4	7	5	7	6	8	14
afpersing	1	1	1	2	1	0	6
bedreiging	1	2	1	2	4	3	6
misdrijven tegen het leven	1	0	1	1	1	1	3
mishandeling	12	17	15	20	24	31	50
dood door schuld	1	1	0	2	1	5	1
totaal meisjes	19	28	22	34	37	48	80
totaal							
diefstal met geweld	30	46	34	52	57	82	111
afpersing	6	7	8	9	10	16	33
bedreiging	11	15	16	22	26	28	39
misdrijven tegen het leven	6	7	6	9	7	9	18
mishandeling	98	105	103	116	118	137	190
dood door schuld	2	2	2	3	1	3	1
totaal	154	181	169	210	219	275	393

Bron: CBS

Uit tabel 6 komt duidelijk naar voren dat de belangrijkste groep geweldsdelicten mishandeling is. De aantallen per 100.000 liggen daar het hoogst en er valt tevens te constateren dat er sinds 1980 een stijging in het aantal mishandelingen is opgetreden van 80% (zie ook tabel 3c, bijlage I). De grootste stijging is evenwel te zien in de categorie diefstal met geweld. Per 100.000 is dit misdrijf ongeveer verviervoudigd! ook de andere geweldsmisdrijven laten een toename zien maar die is veel minder aanzienlijk. Opzienbarend is wel dat het aantal misdrijven tegen het leven - waaronder pogingen en wellicht ook zware mishandeling- is gestegen van 11 per 100.000 in 1980 tot 32 in 1992. Overigens zijn ook de delicten afpersing en bedreiging toegenomen, maar daarbij gaat het wel om veel kleinere aantallen. Bij de meisjes is de omvang van de geweldsmisdrijven over de hele linie aanzienlijk geringer. Daar is eveneens mishandeling de grootste categorie met zo'n 50 delicten per 100.000 meisjes. Ook hier is het aantal diefstallen met geweld toegenomen maar het gaat dan toch nog altijd slechts om een stijging van 4 naar 14 per 100.000. De andere geweldsmisdrijven worden slechts sporadisch door meisjes gepleegd. In dit verband is het goed om op te merken dat er in totaal in 1992 4.340 minderjarigen door de politie gehoord zijn voor een geweldsmisdrijf. Hiervan waren 3.907, dat is 90%, jongens en 433 -10%- meisjes. Met andere woorden het aandeel van meisjes in het totaal van de gewelddelicten is nog steeds zeer gering. Er is echter niet alleen een kwantitatief verschil in het plegen van geweldsdelicten, maar ook een verschil in de aard van de gepleegde geweldsdelicten, Dit komt tot uiting in de volgende tabel die de procentuele verdeling van de verschillende soorten geweldsdelicten toont.

Tabel 7: Door de politie gehoorde minderjarigen naar soort geweldsmisdrijf en geslacht in 1992, in %

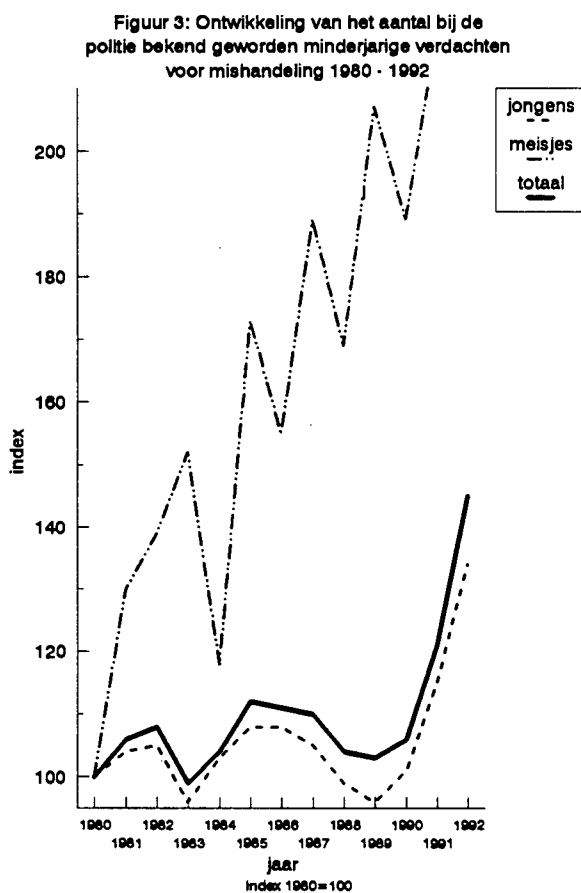
geweldsdelicten	Jongens N=3.907	Meisjes N=433
diefstal met geweld	29,4	17,1
afpersing	8,5	7,4
bedreiging	10,3	7,4
misdr. tegen het leven	4,7	4,2
mishandeling	46,9	62,6
dood door schuld	0,3	1,4
Totaal	100	100

Het opvallendste in tabel 7 is wel het feit dat diefstal met geweld bij de jongens een bijna twee maal zo groot aandeel in het totaal aantal geweldsdelicten heeft dan bij de meisjes het geval is. Bovendien betreft twee

derde van het geweld bij meisjes uitsluitend mishandeling. Dit zou er op kunnen wijzen dat geweld bij meisjes hoofdzakelijk tot uiting komt in uit de hand gelopen vechtpartijen en niet zozeer in het toepassen van instrumenteel geweld.

Dit laatste is kennelijk steeds meer onder jongens het geval.

We zullen dit nu illustreren met de volgende figuren die de ontwikkeling vanaf 1980 tot 1992 laten zien van de twee belangrijkste geweldsdelicten, mishandeling en diefstal met geweld.

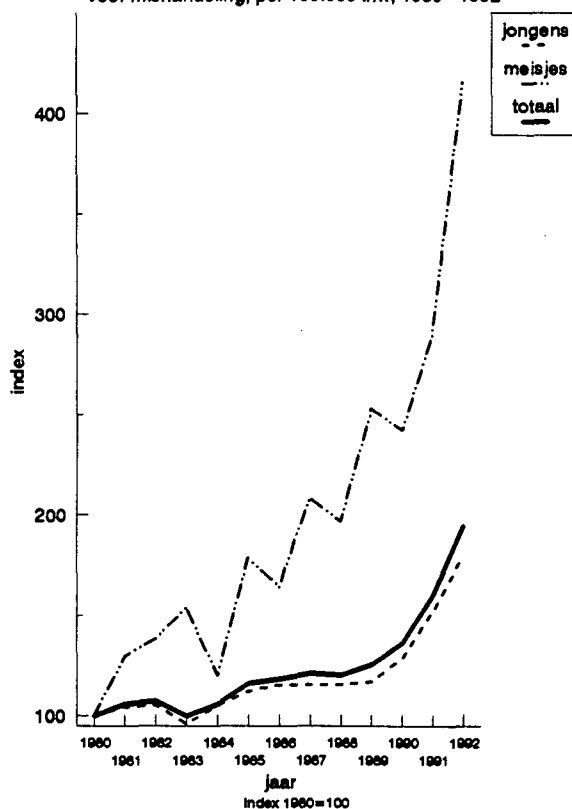
Figuur 3 geeft de totale omvang van het delict mishandeling aan, waarbij het niveau van 1980 als uitgangspunt is genomen. Drie zaken vallen hierbij op.

De eerste is al eerder aangegeven maar het is toch nog eens het vermelden waard. Het is het bijkans samenvallen van de jongenscurve met de totale curve. Dit verschijnsel komt vooral in de figuren heel duidelijk naar voren en het illustreert het al dikwijls geconstateerde feit dat jeugdcriminaliteit voor het grootste deel jongenscriminaliteit is.

De tweede vaststelling betreft het verloop van de curve. Zoals men kan zien is de kwantitatieve ontwikkeling van mishandeling tot 1989 vrij stationair, waarna er in 1991 en 1992 een sterke stijging optreedt.

De derde kanttekening heeft betrekking op mishandeling door meisjes. Hoewel onbetwist blijft dat jeugdcriminaliteit voornamelijk door jongens wordt gepleegd, stijgt het aandeel van meisjes praktisch op alle fronten. Dat blijkt hier duidelijk uit de toename van het delict mishandeling, die een steeds stijgende lijn vertoont. Dit blijkt zo mogelijk nog duidelijker uit figuur 4 die de aantallen per 100.000 minderjarigen laat zien.

Figuur 4: Ontwikkeling van het aantal bij de politie bekend geworden minderjarige verdachten voor mishandeling, per 100.000 inw, 1980 - 1992

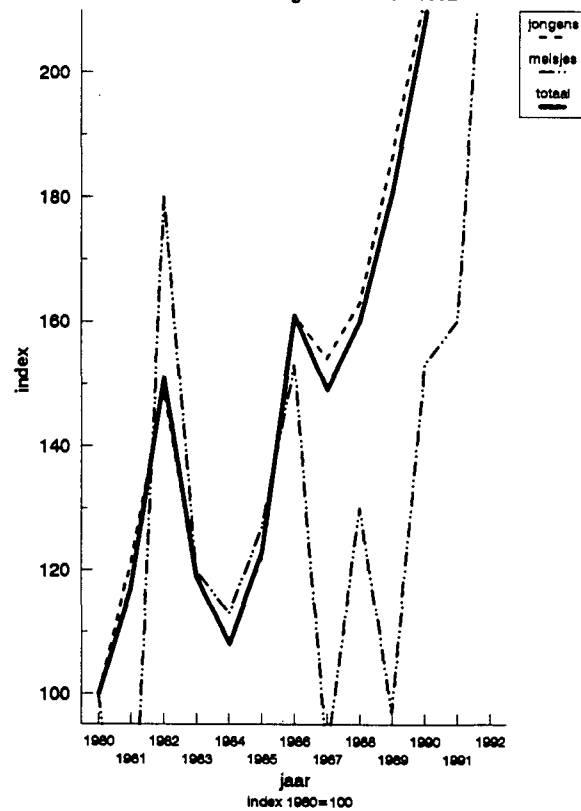

Omdat in figuur 4 eventuele wijzigingen -zoals bijv. een daling- van de jeugdbevolking geen verstorende rol kunnen spelen, zijn de ontwikkelingslijnen

vloeiender en is de stijging minder abrupt. Men kan ook in figuur 4 vanaf 1989 een stijging van het aantal mishandelingen zien, stijging die bij de meisjes veel steiler omhoog gaat dan bij de jongens. Inderdaad is het aantal mishandelingen onder meisjes in 1992 vier maal zo hoog als in 1980, terwijl dit onder jongens nog geen twee maal zo hoog is geworden.

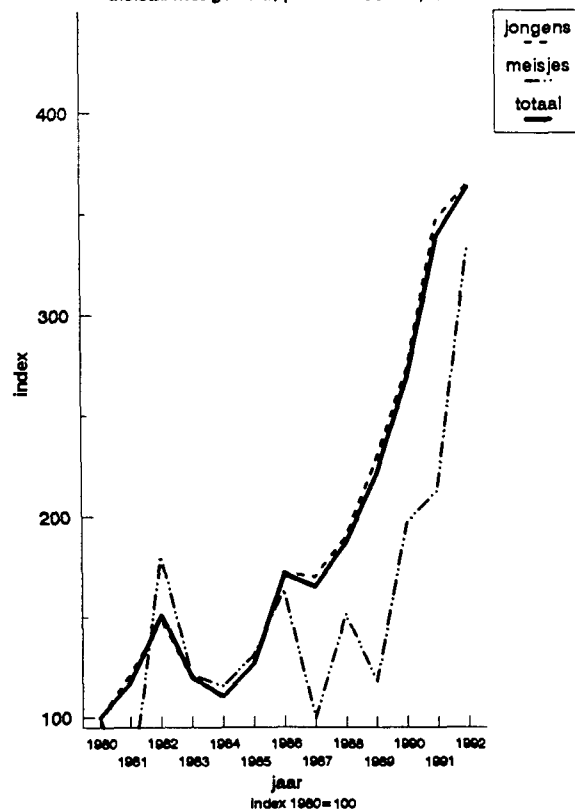
De ontwikkeling van de totale omvang van het delict diefstal met geweld laat een enigszins grillig verloop zien.

Figuur 5: Ontwikkeling van het aantal bij de politie bekend geworden minderjarige verdachten voor diefstal met geweld 1980 - 1992

Bij de jongens ziet men een relatief eenduidige stijging vanaf 1980. Toen reeds is de frequentie gaan toenemen en dat gaat nog steeds zo door. Bij de meisjes is het verloop veel onduidelijker en kan men eerst een echte stijging waarnemen vanaf 1989. Opvallend is verder dat de stijging bij beide geslachten zo sterk is dat deze als het ware uit het plaatje loopt. Daarom is het beter om naar de weergave van de aantallen per 100.000 te kijken.

Figuur 6: Ontwikkeling van het aantal bij de politie bekend geworden minderj. verdachten voor diefstal met geweld, per 100.000 inw., '80-'92

Dit veel rustiger beeld laat evenwel dezelfde ontwikkeling zien. Onder jongens blijkt dit delict veel eerder dan de meeste andere misdrijven sterk toe te nemen. De stijging heeft zich vanaf 1980 vrijwel ononderbroken, met uitzondering van een 'dip' in 1984, doorgezet. Dit is des te opvallender omdat het verloop van de jeugdcriminaliteit in zijn totaliteit een andere is. Globaal genomen heeft de jeugdcriminaliteit zich tussen 1982 en 1990 vrijwel gestabiliseerd en is de totale omvang zelfs enigszins afgenomen. Het patroon van diefstal met geweld wijkt hier dus relatief sterk van af. Daarentegen volgt het delict onder meisjes wel het hierboven geschetste patroon: het begint eerst vanaf 1989 toe te nemen en dat, zoals we reeds gezien hebben, vanaf een uitermate laag niveau. Een verklaring voor het feit dat dit delict, dat voor jeugddelinquentie een toch betrekkelijk ongebruikelijk instrumenteel geweldskarakter heeft, onder jongens zo vroeg reeds en zo sterk is toegenomen, kan in het kader van deze studie helaas niet geboden worden. Daar is diepgaander onderzoek voor nodig.

2.3.2 Vermogensdelicten

Vermogensmisdrijven zijn en blijven de belangrijkste categorie binnen de jeugdcriminaliteit. Waar geweldsmisdrijven ongeveer een tiende van het totaal uitmaken, vormen vermogensmisdrijven bijna twee derde van de totale geregistreerde criminaliteit onder jongens en meer dan 80% onder meisjes.

Daarom legt de ontwikkeling van de vermogensmisdrijven het grootste gewicht in de schaal voor het verloop van de jeugdcriminaliteit. En die ontwikkeling is inderdaad enigszins langs andere lijnen verlopen dan die van de geweldscriminaliteit.

In tabel 8 wordt deze getoond voor vijf delictsoorten per 100.000 van de jeugdbevolking van 12-17 jaar.

Tabel 8: Bekend geworden minderjarige verdachten naar aard vermogensmisdrijf en geslacht, per 100.000 inwoners van 12-17 jaar

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
eenvoudige diefstal	1472	1700	1776	1686	1633	1722	1678
gekwalficeerde diefstal	1700	2056	1899	1829	1601	1739	2084
verduistering/bedrog/valsheid	40	43	44	57	74	78	109
heling	103	118	124	124	96	93	77
totaal jongens	3315	3917	3844	3697	3404	3632	3948
meisjes							
eenvoudige diefstal	350	415	504	492	460	473	523
gekwalficeerde diefstal	123	142	145	167	140	153	222
verduistering/bedrog/valsheid	9	9	9	10	14	17	18
heling	7	10	9	8	10	7	6
totaal meisjes	488	577	667	677	625	650	769
totaal							
eenvoudige diefstal	924	1073	1155	1102	1059	1113	1114
gekwalficeerde diefstal	929	1122	1042	1015	886	965	1176
verduistering/bedrog/valsheid	25	26	27	34	45	48	65
heling	56	65	68	67	54	51	42
totaal	1933	2286	2292	2218	2044	2177	2397

Bron: CBS

Het geheel toont een veel rustiger beeld dan dat van de geweldsdelicten. Zo is het aantal eenvoudige diefstallen per 100.000 onder de jongens sinds 1980 slechts met 14% gestegen en is het aantal gekwalficeerde diefstallen en gevallen van heling ten opzichte van 1980 zelfs gedaald. Alleen inbraak en verduistering/valsheid in geschrifte geven vanaf 1991 een toename te zien (zie bijlage 2, tabel 4c). Bij de meisjes ligt het, zoals te verwachten valt, wat anders. Daar nemen ten opzichte van 1980 vooral de eenvoudige diefstallen -met zo'n 50%- en de inbraken -ongeveer twee en een half maal zoveel- flink toe. Het aandeel dat meisjes in de vermogenscriminaliteit hebben is bovendien veel aanzienlijker dan dat in de geweldscriminaliteit. Zoals reeds vermeld is dit aandeel bij de geweldscriminaliteit slechts 10%.

Met betrekking tot de vermogenscriminaliteit gaat het om een totaal van 26.491 vermogensdelicten. Daarvan hebben jongens er 22.344 gepleegd en dat is 84% en de meisjes 4.147 -16%-. De verdeling van de soort delicten verschilt echter nog sterk naar geslacht, zoals men in tabel 9 kan constateren.

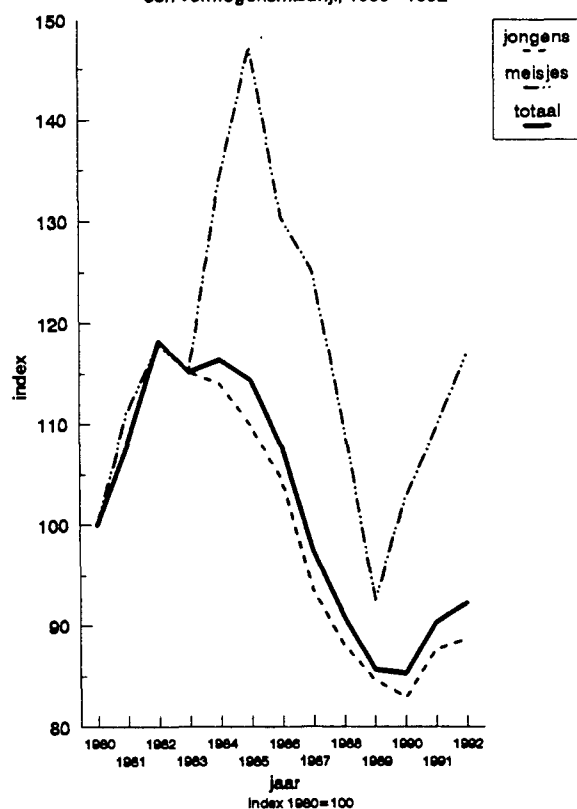
Tabel 9: Bekend geworden minderjarige verdachten naar vermogensdelict en geslacht in 1992, in %

Soort delicten	jongens N=22.344	meisjes N=4.147
eenvoudige diefstal	42,5	68,0
diefstal d.m.v. braak	42,5	17,9
overige gekwal. diefst.	9,9	11,0
verduist/bedrog/valsh.	2,8	2,3
heling	4,3	0,8
Totaal	100	100

Zoals uit tabel 9 blijkt plegen meisjes voornamelijk eenvoudige diefstallen. Aanzienlijk minder wagen zich aan inbraak of gekwalificeerde diefstal. Wat bij de jongens sterk opvalt is het relatief grote aandeel van inbraken op het geheel. Eenvoudige diefstal en inbraken vormen samen 84% van alle vermogensfeiten door jongens gepleegd. Alle andere soorten worden aanzienlijk minder frequent gepleegd.

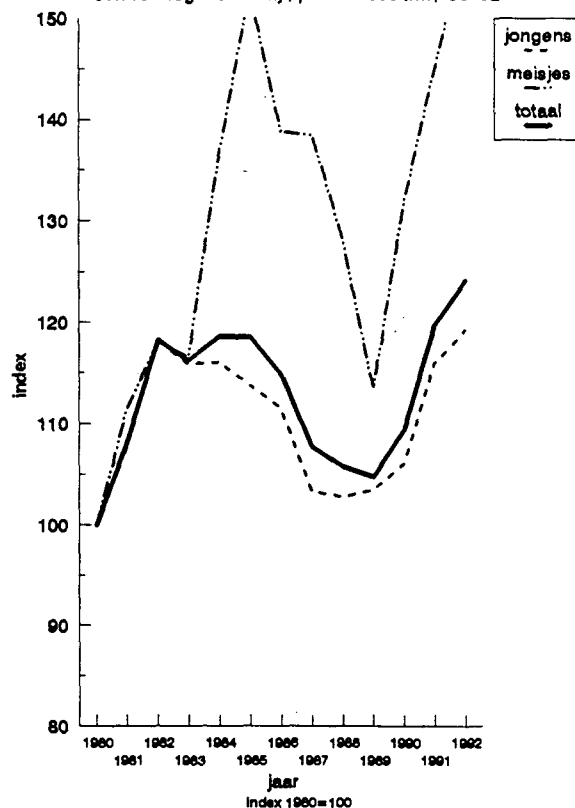
Tot slot laten figuren 7 en 8 nog eens grafisch de ontwikkeling van de vermogenscriminaliteit zien.

Figuur 7: Ontwikkeling van het aantal bij de politie bekend geworden minderj. verdachten van een vermogensmisdrijf, 1980 - 1992

Figuur 7 geeft die ontwikkeling weer voor de totale omvang van de vermogensdelicten. Het interessante is dat deze figuur goed laat zien dat de vermogenscriminaliteit vanaf 1982 tot 1990 fors is afgenomen en in 1990 een niveau bereikt dat flink lager ligt dan dat in 1982. Maar in 1991 en 1992 valt opnieuw een stijging waar te nemen, al is die lang niet zo spectaculair als die van de geweldscriminaliteit. Zoals al eerder opgemerkt gaat het hier om de absolute aantallen zonder rekening te houden met het feit dat de jeugdbevolking kleiner in omvang is geworden. Figuur 8 corrigeert het beeld van de jeugdcriminaliteit dan ook doordat daar de verhoudingscijfers worden verdisconteerd.

Figuur 8: Ontwikkeling van het aantal bij de politie bekend geworden minderj. verdachten van een vermogensmisdrijf, per 100.000 inw, '80-'92

Ook deze figuur is interessant. Er blijkt namelijk uit dat ook de cijfers per 100.000 een daling van de vermogenscriminaliteit aangeven tussen de jaren 1982 en 1989. Die daling is echter niet zo sterk als die in figuur 7. Dit betekent dat we hier te maken hebben met twee mogelijke verklaringen voor de in figuur 7 vastgestelde vrij aanzienlijke daling van het totaal aan geregistreerde vermogensfeiten, die elkaar lijken te versterken. De eerste is het effect van de demografische ontwikkeling: minder jongeren wordt, naar we mogen aannemen, gevolgd door minder delicten. De tweede is dat er inderdaad gedurende een aantal jaren door jongeren minder vermogensmisdrijven zijn gepleegd. Dit laatste komt tot uiting in figuur 8. Dat dit type ontwikkeling niet wordt vastgesteld voor de geweldscriminaliteit moet waarschijnlijk mede toegewezen worden aan het feit dat vermogenscriminaliteit het overgrote deel van de jeugdcriminaliteit vormt zodat effecten op dit terrein duidelijker zichtbaar worden.

2.3 Samenvatting

Samengevat kan men vaststellen dat de jeugdcriminaliteit in 1991 en 1992 is gestegen. Bij de jongens is die stijging met 28% duidelijk kleiner dan bij de meisjes: 70%. Een zeer opvallende ontwikkeling is dat de stijging niet voor alle delictcategorieën geldt. Zo zijn zedendelicten niet toegenomen, vernielingen nauwelijks en vermogensdelicten slechts in beperkte mate. De stijging betreft vooral geweldsdelicten: dat is in de eerste plaats diefstal met geweld en in de tweede plaats mishandeling en misdrijven tegen het leven. De beide laatste delicten zijn weliswaar toegenomen maar die toename is minder sterk dan die van diefstal met geweld. Dit laatste delict is sinds 1980 verviervoudigd. Bovendien blijkt bij nauwkeurige beschouwing van de gegevens dat, waar voor de meeste delicten pas ná 1989 een stijging optreedt dit voor diefstal met geweld al vanaf 1980 het geval is. De meisjescriminaliteit is over de hele linie gestegen, maar is nog steeds een fractie van die van de jongens. Er komen nog steeds zeven maal zoveel jongens als meisjes in contact met de politie voor een misdrijf. Van de geregistreerde vermogensmisdrijven nemen meisjes 16% voor hun rekening, van de geweldsmisdrijven is dit slechts 10%. Waar twee derde van de jongens vermogensdelicten plegen is dit bij meisjes 82%. Geweld betekent bij meisjes hoofdzakelijk mishandeling. Diefstal met geweld blijft een typisch jongensdelict. Ook plegen jongens meer inbraken.

3 Landelijk self-reportonderzoek

Zoals inmiddels gebruikelijk is worden de in het vorige hoofdstuk gepresenteerde politiecijfers aangevuld met gegevens uit self-reportonderzoek. Bij politiecijfers gaat het uitsluitend om bekend geworden verdachten. Self-reportonderzoek maakt het mogelijk inzicht te krijgen in door jeugdigen gepleegde feiten die niet ter kennis van de politie zijn gekomen of niet opgehelderd zijn. Voor een niet onbelangrijk deel betreft dat de relatief minder ernstige feiten als vernieling, winkeldiefstal en zwartrijden. Dergelijk landelijk self-reportonderzoek wordt uitgevoerd onder een aselechte steekproef van ca. 1.000 jeugdigen van 12 t/m 17 jaar. In 1986 werd hiermee begonnen en vervolgens is dit om de twee jaar herhaald.² Het onderzoek vindt altijd plaats in het najaar, zodat de referentieperiode ('vorig schooljaar')³ bij alle onderzoeken hetzelfde is. Voorts is in alle onderzoeken met uitzondering van die van 1986 de zelfde vraagstelling gehanteerd, zij het dat er in de loop der jaren enkele vragen aan zijn toegevoegd.⁴ Dit maakt vergelijking tussen de jaargangen 1988, 1990 en 1992 mogelijk.⁵

In 1992 zijn 1.038 jongeren ondervraagd (in 1988 994 en in 1990 1.006).

3.1 Delinquentie

In tabel 10 is weergegeven hoeveel van de 1.038 jongeren zich naar eigen zeggen ooit schuldig hebben gemaakt aan bepaald delinquent gedrag. Zwartrijden in het openbaar vervoer (34,6%), vernieling (29,2%) en winkeldiefstal van artikelen van minder dan f 10 (26,9%) worden het meest genoemd. Ook het dragen van een wapen en betrokkenheid bij vechtpartijen of rellen komen met respectievelijk 25,4% en 23,6% relatief veel voor. Gewelddadige feiten als iemand in elkaar slaan (5,9%), iemand met een wapen verwonden (1,9%), of iemand bedreigen om geld te krijgen (1,7%) worden daarentegen door aanzienlijk minder jongeren genoemd. De uitkomsten verschillen nauwelijks van die van eerdere enquêtes.

2 Vgl. Junger-Tas en Kruissink (1987, 1990) en Junger-Tas, Kruissink en Van der Laan (1992).

3 Aan de deelnemers aan het onderzoek wordt gevraagd of zij 'ooit' bepaalde delicten hebben gepleegd en vervolgens of zij dat 'het afgelopen schooljaar' hebben gedaan.

4 In 1990 zijn er vragen over bepaalde typen vermogensdelicten, vernielingen en geweld toegevoegd. In 1992 is er een vraag over het dragen van wapens en een over dreigen met geweld toegevoegd.

5 Anders dan in voorgaande rapportages is onderzoek van 1986 buiten beschouwing gelaten. De uitkomsten van dat onderzoek wijken tamelijk sterk af van de latere onderzoeken. Naar alle waarschijnlijkheid hangt dit samen met de deels gewijzigde vraagstelling aan de jongeren.

Tabel 10: 'Ooit' gepleegde delicten (gegevens 1992)*

delict	n	%
zwartrijden	358	34,6
graffiti	207	20,0
iemand lastig vallen	184	17,8
vernieling	303	29,2
winkeldiefstal < f 10	278	26,9
winkeldiefstal > f 10	86	8,3
brandstichting	175	16,9
heling	110	10,6
fietsendiefstal	70	6,8
iemand in elkaar slaan	61	5,9
inbraak/insluiping	65	6,3
diefstal uit telefooncel/automaat	43	4,2
diefstal op school	163	15,7
betrokken bij vechtpartijen/rellen	245	23,6
iemand met een wapen verwonden	20	1,9
dragen van een wapen	262	25,4
bedreiging om geld te krijgen	18	1,7

* n=1.038

De gegevens in tabel 10 vormen, anders dan cijfers op jaarbasis, geen indicatie voor de huidige omvang van de jeugdcriminaliteit noch voor ontwikkelingen. De gegevens in tabel 11 bieden wel die mogelijkheid. Hierin zijn de uitkomsten van de enquêtes van 1988, 1990 en 1992 voor zover die betrekking hebben op het **afgelopen schooljaar** naast elkaar gezet. Over het totaal van alle feiten zien we een statistisch significante stijging⁶ tussen 1988 (32,6%) en 1990 (37,1%)⁷ en vervolgens een geringe, niet-significante stijging in 1992 (39,5%). Deze laatste stijging lijkt bovendien voor een belangrijk deel te zijn veroorzaakt door het feit dat binnen de steekproef de categorie 16- en 17-jarigen, waar delinquentie naar verhouding het meeste voorkomt, enigszins is oververtegenwoordigd.⁸

6 $\chi^2=9,179$; $df=1$; $p=0,002$.

7 In het vorige rapport (1992) werd, zoals nadere analyses hebben laten zien, ten onrechte melding gemaakt van slechts een geringe, niet-significante stijging.

8 Gecontroleerd voor deze oververtegenwoordiging zou de stijging niet 2,4% maar 0,7% geweest zijn. Na ampel beraad is besloten vooralsnog geen weegfactoren toe te passen teneinde voor deze oververtegenwoordiging te controleren, omdat dit de mogelijkheid van bepaalde analysetechnieken te zeer zou beperken.

Tabel 11: In 'afgelopen schooljaar' gepleegde delicten (gegevens 1988, 1990 en 1992)

delict	1988 (n=994)		1990 (n=1.006)		1992 (n=1.038)	
	n	%	n	%	n	%
zwartrijden	134	13,6	167	16,7	215	20,9
graffiti	97	9,8	85	8,5	95	9,2
iemand lastig vallen	94	9,5	115	11,5	118	11,4
vernieling	83	8,4	97	9,6	109	10,5
winkeldiefstal*	51	5,1	73	7,3	71	6,8
brandstichting	34	3,5	49	4,9	36	3,5
heling	31	3,1	39	3,9	48	4,7
fietsendiefstal	18	1,8	28	2,8	33	3,2
iemand in elkaar slaan	18	1,8	25	2,5	29	2,8
inbraak/insluiping	15	1,5	17	1,7	14	1,4
diefst. uit telef.cel/automaat**	-	-	13	1,3	11	1,1
diefstal op school**	-	-	66	6,6	83	8,0
betr. bij vechtpartijen/rellen**	-	-	66	6,6	93	9,0
iemand met wapen verwon.**	-	-	6	0,6	4	0,4
dragen van wapen***	-	-	-	-	136	13,2
bedr. om geld te krijgen***	-	-	-	-	5	0,5

* Teneinde vergelijking mogelijk te maken zijn winkeldiefstallen met een waarde van minder dan f 10 en die van meer dan f 10 samengevoegd.

** Dit delict ontbrak in de enquête van 1988.

*** Dit delict ontbrak in de enquêtes van 1988 en 1990.

In 1992 geven meer jongeren aan bepaalde strafbare feiten te hebben gepleegd dan in de jaren daarvoor. De stijging tussen 1988 en 1992 is statistisch significant voor zwartrijden, iemand lastig vallen, vernieling, winkeldiefstal, heling, fietsendiefstal en iemand in elkaar slaan. Een dergelijke significante stijging tussen 1990 en 1992 kunnen we alleen maar vaststellen voor zwartrijden en betrokkenheid bij vechtpartijen en/of rellen (de laatste categorie ontbrak in de enquête van 1988). Bij de overige delicttypen is het percentage slechts in geringe mate gestegen, gelijk gebleven of zelfs gedaald. Een dergelijke daling is slechts in het geval van brandstichting ook statistisch significant.⁹

⁹ Zie bijlage II, tabel 1 voor een overzicht.

Indien jongeren aangeven bepaalde strafbare feiten te hebben gepleegd in het afgelopen schooljaar, wordt hen vervolgens gevraagd hoe vaak zij dat hebben gedaan. De uitkomsten zijn te zien in tabel 12.

Tabel 12: Frequentie van plegen van enkele veel voorkomende delicten (in %)

delict	1x	2x	3x	> 4x	gem.freq.
zwartrijden	18,8	22,4	15,6	43,2	4,2
graffiti	18,6	27,9	8,1	45,3	4,2
iemand lastig vallen	22,8	19,8	16,8	40,6	4,1
vernietiging	29,2	25,0	11,5	34,4	3,7
winkeldiefstal	25,0	28,3	8,3	38,3	4,0
diefstal op school	28,0	24,0	16,0	32,0	3,3
betr. bij vechtp./rellen	38,8	27,5	11,3	22,5	2,9
dragen van een wapen	19,2	14,4	7,7	58,7	5,5

Bij tweederde van de jongeren blijft eventuele betrokkenheid bij vechtpartijen of rellen beperkt tot een of twee keer. Dit ligt anders bij jongeren die zich schuldig maken aan iemand lastig vallen, zwartrijden of graffiti; 40% of meer van hen doet dit vier keer of meer. In geval van dragen van een wapen is dit zelfs ruim 58%. In dit laatste komt tot uitdrukking dat het dragen van een wapen bij veel jongeren niet zozeer iets is dat je incidenteel doet, maar bij vaste gelegenheden of op vaste dagen, of misschien wel altijd. (Overigens weten we niet precies om wat voor wapens het gaat.)

Er zijn geen aanwijzingen dat de frequentie van het plegen van delicten zich wezenlijk gewijzigd heeft ten opzichte van voorgaande jaren.

Relatief weinig jongeren die strafbare feiten plegen worden hierop betrappt, laat staan dat zij vanwege zulke feiten in aanraking komen met de politie. Slechts bij brandstichting (47,2%), iemand in elkaar slaan (34,5%) en bedreiging om geld te krijgen (40%) zien we betrekkelijk lage percentages jongeren die niet betrappt zijn. Het aantal jongeren dat aangeeft zulke feiten te hebben gepleegd is overigens nogal gering. Bij de andere feiten wordt niet zelden 80% of meer van de plegers niet betrappt.

Afhankelijk van het soort feit zijn het vooral ouders, leraren, winkelpersoneel en personeel in openbaar vervoer, die jongeren op strafbare feiten betrappen (zie tabel 13). De gegevens over 1992 wijken nauwelijks af van die van 1988 en 1990.

Tabel 13: Betrapt op plegen van delicten in 1992 (in %)

delict	niet betrapt	wel eens betrapt door:				
		ouders	personeel	toevallige getuige	politie	anderen
zwartrijden (n=215)	78,8	4,7	15,1	0,9	0,5	-
graffiti (n=95)	83,0	2,1	6,4	7,4	1,1	-
iemand lastig vallen (n=118)	53,4	7,6	21,2	11,9	3,4	2,5
vernieling (n=109)	64,2	8,3	6,4	7,3	10,1	3,7
winkeldiefstal (n=71)	80,3	2,8	11,3	-	5,6	-
brandstichting (n=36)	47,2	11,1	8,4	25,0	8,3	-
heling (n=48)	93,6	4,3	-	-	2,1	-
fietsendiefstal (n=33)	87,9	6,1	-	-	3,0	3,0
iemand in elkaar slaan (n=29)	34,5	6,9	34,5	10,3	6,9	6,9
inbraak/inslui- ping (n=14)	71,4	-	-	14,3	7,1	7,1
diefst. uit telef.- cel/automaat (n=11)	81,8	9,1	-	9,1	-	-
diefstal op school (n=83)	92,7	1,2	3,7	-	-	2,4
betr. bij vechtp./ rellen (n=93)	60,9	7,6	1,1	8,7	15,2	6,5
iemand met een wapen verwonden (n=4)	100,0	-	-	-	-	-
dragen van een wapen (n=136)	87,6	7,8	2,3	0,8	0,8	0,8
bedreiging om geld te krijgen (n=5)	40,0	20,0	-	20,0	-	20,0

Zoals gezegd is het aantal politiecontacten naar aanleiding van strafbare feiten in vrijwel alle gevallen nog kleiner dan het aantal keren dat de jongeren betrapt zijn.¹⁰ In tabel 14 is het aantal door de jongeren zelf gerapporteerde politiecontacten opgenomen. Voor 1992 geldt dat in ca. een kwart van de gevallen van vernieling, winkeldiefstal, brandstichting, fietsendiefstal en betrokkenheid bij vechtpartijen of rellen sprake is geweest van een politiecontact. In de enkele gevallen waarbij iemand met een wapen is verwond nog aanzienlijk meer. Bij de overige feiten zijn de percentages

10 In drie van de vier gemelde gevallen van iemand met een wapen verwonden is sprake geweest van een politiecontact, ondanks dat betrapping door wie dan ook is ontkend. Aangenomen wordt dat het politiecontact niet als gevolg van betrapping, maar langs andere weg, op meer indirecte wijze (bijv. via een andere zaak) tot stand is gekomen.

politiecontacten evenwel veel lager. Een vergelijking over de jaren 1988, 1990 en 1992 laat voor een aantal feiten (zwartrijden, graffiti, vernieling, winkeldiefstal, brandstichting en iemand in elkaar slaan) een stijgende lijn zien in het percentage politiecontacten. Ten aanzien van andere feiten is het beeld minder duidelijk. Overigens bemoeilijken de geringe absolute aantallen het trekken van conclusies.

Tabel 14: Delicten en gerapporteerde politiecontacten (1988, 1990, 1992)

delict	1988			1990			1992		
	pl. n	pol. n	con %	pl. n	pol. n	con %	pl. n	pol. n	con %
zwartrijden	134	6	4,5	167	9	5,4	215	13	6,1
graffiti	97	10	10,4	85	8	9,5	95	12	12,8
iemand lastig vallen	94	9	9,6	115	16	14,5	118	16	13,6
vernieling	83	8	9,6	97	19	19,6	109	27	24,8
winkeldiefstal	51	7	13,7	73	16	21,9	71	17	23,9
brandstichting	34	8	23,5	49	10	20,4	36	10	27,8
heling	31	2	6,5	39	10	25,6	48	2	4,3
fietsendiefstal	18	1	5,6	28	7	25,0	33	5	15,2
iemand in elkaar slaan	18	3	16,7	25	4	16,7	29	6	22,2
inbraak/insluiping	15	1	6,7	17	4	23,5	14	3	21,4
diefst. uit telef.cel									
/automaat	-	-	-	13	0	0,0	11	0	0,0
diefstal op school	-	-	-	66	5	7,6	83	4	4,9
betr. bij vechtp./rellen	-	-	-	66	15	23,4	93	23	25,0
iemand met een wapen									
verwonden	-	-	-	6	0	0,0	4	3	75,0
dragen van een wapen	-	-	-	-	-	-	136	11	8,3
bedreiging om geld									
te krijgen	-	-	-	-	-	-	5	0	0,0

3.2 Delinquentie en enkele sociaal-demografische kenmerken

In het navolgende wordt ingegaan op de relatie tussen door de jongeren zelf opgegeven delinquentie en enkele sociaal-demografische kenmerken: geslacht, leeftijd, opleiding en urbanisatiegraad.¹¹

¹¹ In voorgaande rapportages is ook gekeken naar sociaal-economische status. Geconstateerd werd toen dat er geen verband werd aangetroffen tussen het plegen van strafbare feiten en de score van de respondenten op een index voor sociaal-economische status. Ook deze keer is een dergelijk verband niet gevonden.

3.2.1 *Sexe*

In het vorige hoofdstuk hebben we kunnen zien dat het aandeel van de meisjes in de groep gehoorde jeugdige verdachten weliswaar nog steeds gering is, maar wel toeneemt. In 1980 was verhouding jongens : meisjes 9,4 : 1, in 1992 7,1 : 1. Bij de self-report gegevens zien we dat in 1988 bijna 38% van de jongens zegt een of meer strafbare feiten te hebben gepleegd en van de meisjes bijna 28%. Het verschil is dus veel kleiner. Dat geldt ook voor 1990 (44% van de jongens en 30% van de meisjes) en voor 1992 (50% van de jongens en 30% van de meisjes). Het verschil tussen de jongens en de meisjes is dus wel iets toegenomen; de verhoudingen in 1988, 1990 en 1992 waren respectievelijk 1,4 : 1, 1,5 : 1 en 1,7 : 1. Deze verhoudingen gelden niet voor alle delicttypen (zie tabel 15).

Tabel 15: Sexe en delinquentie (in %)

delict	1988		1990		1992	
	j	m	j	m	j	m
zwartrijden	14,2	13,1	16,9	16,6	22,7	19,2
graffiti	10,8	8,9	10,0	7,1	11,1	7,4
iemand lastig vallen	13,4	6,0	16,8	6,5	18,8	4,6
vernieling	12,6	4,4	13,8	5,7	18,1	3,5
winkeldiefstal	5,9	4,4	8,1	6,5	8,8	5,0
diefstal op school	-	-	10,5	3,1	12,5	3,9
betr. bij vechtpart.	-	-	8,6	4,8	15,0	3,5
dragen van wapen	-	-	-	-	22,9	4,4

Als het gaat om zwartrijden, graffiti en winkeldiefstal, dan zijn de verschillen tussen de jongens en meisjes gering. bij de overige, doorgaans ernstiger delicten zijn de verschillen evenwel groot. Voor alle delicttypen lijkt het er overigens op dat de verschillen wel, soms in geringe mate, toenemen. Dit beeld is dus anders dan we hebben kunnen zien in de politiegegevens.

3.2.2 *Leeftijd*

In tabel 16 worden enkele delicttypen gerelateerd aan de leeftijd van de jongeren. Daaruit blijkt niet alleen dat het percentage jongeren zegt een bepaald strafbaar feit te hebben gepleegd toeneemt met het ouder worden, maar ook dat sommige delicten aanzienlijk sterker leeftijdsgebonden zijn dan andere. Zo lijkt bij voorbeeld zwartrijden bij uitstek iets te zijn dat 16- en 17-jarigen en in mindere mate ook wel 15-jarigen doen. Iemand lastig vallen

daarentegen zien we in alle leeftijden in min of meer de zelfde mate voorkomen. Hierbij dient overigens aangetekend te worden dat het hierbij om een niet in alle opzichten duidelijk omschreven feit gaat, zodat niet uitgesloten mag worden dat iemand lastig vallen voor een 12-jarige iets anders betekent (wellicht neemt het een minder ernstige vorm aan) dan voor een 17-jarige.

Tabel 16: Delinquentie en leeftijd in 1992 (in %)

delict	12	13	14	15	16	17
zwartrijden	5,6	11,7	12,8	19,1	29,7	34,2
graffiti	5,6	6,9	12,7	8,0	11,8	9,1
iemand lastig vallen	13,5	9,7	10,7	11,6	13,3	9,9
vernieling	6,3	13,0	6,7	11,6	10,3	12,9
winkeldiefstal	4,0	4,8	6,0	9,5	8,2	6,9
diefstal op school	5,6	5,5	6,1	9,6	14,9	9,1
betr. bij vechtpart.	7,2	5,6	6,1	9,6	14,9	8,7
dragen van wapen	5,6	12,3	12,8	19,3	17,5	9,6

In vergelijking met 1988 en 1990 is het beeld vergelijkbaar, zij het dat bij de meeste feiten een geringe toename is te bespeuren. Een toename die we bij alle leeftijden tegenkomen, maar toch vooral bij de 14-jarigen en ouder. Er zijn geen aanwijzingen dat de gemiddelde leeftijd waarop voor het eerst bepaalde strafbare feiten worden gepleegd daalt. Die ligt het laagst bij brandstichting (10,2 jaar) en het hoogst bij fietsendiefstal (14,4 jaar) en heling (14,3 jaar). Bij de meeste delicttypen ligt het gemiddelde op ongeveer 12,5 jaar. Dat is door de jaren heen het zelfde gebleven.

3.2.3 Opleiding

In tabel 17 wordt de zelf gerapporteerde delinquentie voor enkele veel voorkomende feiten gepresenteerd naar opleidingsniveau.

Tabel 17: Delinquentie naar opleidingsniveau in 1992 (in %)

delict	univ hbo vwo	havo	mbo	mavo	lts leao lhno	brug klas	andere opl.	geen opl.
zwartrijden	21,6	18,3	35,6	21,2	17,3	7,9	20,0	30,0
graffiti	6,7	9,9	11,8	13,2	7,2	5,6	6,1	13,3
iemand lastig vallen	8,2	12,6	5,9	12,2	12,3	12,2	18,3	16,7
vernieling	11,2	6,8	10,1	13,2	10,1	6,7	13,4	20,0
winkeldiefstal	6,1	7,3	5,0	9,5	3,6	6,7	6,1	16,7
diefstal op school	8,7	10,5	4,2	10,0	10,3	4,4	1,2	10,0
betr. bij vechtpart.	4,6	8,5	11,0	12,2	7,2	6,8	13,4	16,7
dragen van wapen	9,2	12,6	5,6	21,3	14,6	12,4	13,4	16,7

Uit deze tabel komt naar voren dat onder de jongeren die geen opleiding volgen het percentage delictplegers bij alle delicttypen naar verhouding hoog is. Kijken we vervolgens naar de jongeren die wel een opleiding volgen dan is het beeld verre van eenduidig. Ook bij mavo-leerlingen lijkt het delinquentieniveau voor de verschillende delicttypen iets hoger te liggen, maar de verschillen zijn, afgezien bij het dragen van een wapen, gering. Verder zien we alleen bij zwartrijden nog een duidelijk verschil; dat zou vooral door mbo-studenten worden gedaan. Het gaat ook hier echter om zo'n kennelijk op zichzelf staande uitzondering, dat daar wellicht niet al te veel waarde aan moet worden gehecht. We worden in deze veronderstelling gesterkt door het feit dat de uitschieter alleen in 1992 is aangetroffen.

Veel duidelijker verschillen treffen we aan als we kijken naar het spijbelgedrag van leerlingen. Het niveau van zelf-gerapporteerde delinquentie is doorgaans veel hoger bij leerlingen die aangeven wel te spijbelen dan bij leerlingen die zeggen dat niet te doen. Bij veel delicttypen is het verschil statistisch significant (zie tabel 18).

Tabel 18: Spijbelen en delinquentie in 1992 (in %)

delict	spijbelen	niet-spijbelen
zwartrijden*	43,3	15,1
graffiti*	18,9	7,7
iemand lastig vallen*	20,0	10,3
vernieling	15,6	9,3
winkeldiefstal*	13,3	6,0
diefstal op school**	16,7	8,3
betr. bij vechtpart.	12,2	7,5
dragen van wapen	15,6	14,0

* $p < 0,01$
** $p < 0,05$

Het lijkt er op dat de verschillen tussen spijbelaars en niet-spijbelaars ten opzichte van 1988 en 1990 in 1992 iets groter zijn geworden.

3.2.4 Urbanisatiegraad

Jongeren die op het (verstedelijkte) platteland wonen of in de grote en kleine steden verschillen niet echt van elkaar op het punt van delinquentie. Alleen zwartrijden lijkt vooral een verschijnsel voor de grote stad te zijn; een uitkomst die gezien het nog grotendeels bestaande open-instapsysteem in de grote steden niet echt verrassend is. In tabel 19 zien we dat ook het dragen van een wapen bij jongeren uit de grote steden hoger ligt dan (vooral) bij jongeren op het platteland. Het verschil is evenwel niet statistisch significant. Ook op winkeldiefstal 'scoren' jongeren van het platteland duidelijk lager, maar opnieuw zonder dat dit verschil statistisch significant is.

Tabel 19: Delinquentie naar urbanisatiegraad in 1992 (in %)

	platteland	versted. platteland	kleine stad	grote stad
delict				
zwartrijden	20,4	17,8	17,9	32,3
graffiti	9,6	8,4	8,6	11,4
iemand lastig vallen	12,8	12,1	11,6	9,0
vernieling	11,7	10,1	9,5	12,4
winkeldiefstal	3,2	7,2	7,4	7,0
diefstal op school	11,7	7,4	7,2	9,0
betr. bij vechtpart.	11,7	8,5	8,0	10,5
dragen van wapen	9,7	12,5	13,9	15,1

Een vergelijking met voorgaande onderzoeken laat slechts zien dat overal het niveau wat hoger is geworden, maar de verschillen tussen platteland en steden zijn niet groot en zijn ook niet wezenlijk veranderd.

Bijlage I

Tabel 1: Verhouding jongens meisjes onder bekend geworden verdachten 1980-1992*

jaar	jongens :	meisjes
1980	9,4	1
1981	8,9	1
1982	9,0	1
1983	8,7	1
1984	7,7	1
1985	6,8	1
1986	7,6	1
1987	7,1	1
1988	7,6	1
1989	8,5	1
1990	7,5	1
1991	7,5	1
1992	7,1	1

* Bron: CBS

Tabel 2a: Bekend geworden minderjarige verdachten naar misdrijf en geslacht; in %.

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
<i>jongens</i>							
openbare orde en gezag	7,6	7,5	7,5	7,7	8,3	8,8	9,5
sexuele misdrijven	1,6	1,3	1,3	1,5	1,4	1,1	1,3
geweld tegen personen	5,9	5,9	5,7	6,9	7,6	8,8	11,1
vermogensmisdrijven	69,0	70,3	70,9	67,0	65,3	65,3	63,6
vernielingen	15,3	14,2	13,8	16,1	16,3	14,7	13,3
overig	0,7	0,8	0,8	0,9	1,2	1,2	1,2
totaal jongens WvSR	100	100	100	100	100	100	100
<i>meisjes</i>							
openbare orde en gezag	2,7	3,3	3,6	2,9	3,3	4,3	4,8
sexuele misdrijven	0,1	0,0	0,2	0,0	0,4	0,3	0,2
geweld tegen personen	3,5	4,3	3,0	4,4	5,0	6,2	8,6
vermogensmisdrijven	88,7	87,2	88,7	88,4	85,8	84,2	82,1
vernielingen	4,5	4,7	4,0	3,8	4,8	4,2	3,8
overig	0,5	0,6	0,5	0,5	0,6	0,8	0,5
totaal meisjes WvSr	100	100	100	100	100	100	100
<i>totaal</i>							
openbare orde en gezag	7,1	7,1	7,0	7,2	7,7	8,3	8,9
sexuele misdrijven	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,0	1,1
geweld tegen personen	5,6	5,7	5,4	6,6	7,3	8,5	10,8
vermogensmisdrijven	70,9	72,0	73,0	69,5	67,8	67,5	65,9
vernielingen	14,2	13,3	12,7	14,6	14,9	13,5	12,1
overig	0,7	0,8	0,8	0,9	1,1	1,2	1,1
totaal WvSr	100	100	100	100	100	100	100

Bron: CBS

Tabel 2b: Bekend geworden minderjarige verdachten naar misdrijf en geslacht

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
openbare orde en gezag	2761	3184	3020	3031	2816	2908	3354
sexuele misdrijven	579	565	543	577	466	374	450
geweld tegen personen	2146	2488	2307	2702	2565	2924	3907
vermogensmisdrijven	25192	29812	28714	26323	22192	21574	22344
vernielingen	5580	6043	5599	6312	5534	4857	4674
overig	270	338	318	362	392	412	414
totaal jongens	36528	42430	40501	39307	33965	33049	35143
meisjes							
openbare orde en gezag	108	158	195	154	149	190	241
sexuele misdrijven	3	2	10	1	19	11	12
geweld tegen personen	140	205	159	230	229	270	433
vermogensmisdrijven	3550	4187	4753	4625	3906	3681	4147
vernielingen	182	225	217	197	220	185	194
overig	20	27	26	25	27	36	23
totaal meisjes	4003	4804	5360	5232	4550	4373	5050
totaal							
openbare orde en gezag	2869	3342	3215	3185	2965	3098	3595
sexuele misdrijven	582	567	553	578	485	385	462
geweld tegen personen	2286	2693	2466	2932	2794	3194	4340
vermogensmisdrijven	28742	33999	33467	30948	26098	25255	26491
vernielingen	5762	6268	5816	6509	5754	5042	4868
overig	290	365	344	387	419	448	437
totaal WvSr.	40531	47234	45861	44539	38515	37422	40193

Bron: CBS

Tabel 2c: Bekend geworden minderjarige verdachten naar misdrijf en geslacht.

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
openbare orde en gezag	100	115	109	110	102	105	121
sexuele misdrijven	100	98	94	100	80	65	78
geweld tegen personen	100	116	108	126	120	136	182
vermogensmisdrijven	100	118	114	104	88	86	89
vernielingen	100	108	100	113	99	87	84
overig	100	125	118	134	145	153	153
totaal jongens WvSr	100	116	111	108	93	90	96
meisjes							
openbare orde en gezag	100	146	181	143	138	176	223
sexuele misdrijven	100	67	333	33	633	367	400
geweld tegen personen	100	146	114	164	164	193	309
vermogensmisdrijven	100	118	134	130	110	104	117
vernielingen	100	124	119	108	121	102	107
overig	100	135	130	125	135	180	115
totaal meisjes WvSr	100	120	134	131	114	109	126
totaal							
openbare orde en gezag	100	116	112	111	103	108	125
sexuele misdrijven	100	97	95	99	83	66	79
geweld tegen personen	100	118	108	128	122	140	190
vermogensmisdrijven	100	118	116	108	91	88	92
vernielingen	100	109	101	113	100	88	84
overig	100	126	119	133	144	154	151
totaal WvSr	100	117	113	110	95	92	99

Bron: CBS

Tabel 3a: Bekend geworden minderjarige verdachten naar soort geweldsmisdrijf en geslacht

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
diefstal met geweld	423	631	456	683	688	907	1148
afpersing	84	106	113	117	120	182	332
bedreiging	159	200	227	285	312	311	403
misdrijven tegen het leven	87	94	82	115	86	97	183
mishandeling	1364	1439	1406	1477	1354	1414	1831
dood door schuld	29	18	23	25	5	13	10
totaal jongens	2146	2488	2307	2702	2565	2924	3907
meisjes							
diefstal met geweld	30	54	34	46	39	46	74
afpersing	4	4	4	13	8	0	32
bedreiging	9	16	5	15	23	18	32
misdrijven tegen het leven	5	3	10	9	6	6	18
mishandeling	88	122	104	136	149	173	271
dood door schuld	4	6	2	11	4	27	6
totaal meisjes	140	205	159	230	229	270	433
totaal							
diefstal met geweld	453	685	490	729	727	953	1222
afpersing	88	110	117	130	128	182	364
bedreiging	168	216	232	300	335	329	435
misdrijven tegen het leven	92	97	92	124	92	103	201
mishandeling	1452	1561	1510	1613	1503	1587	2102
dood door schuld	33	24	25	36	9	40	16
totaal	2286	2693	2466	2932	2794	3194	4340

Bron: CBS

Tabel 3b: Bekend geworden minderjarige verdachten naar soort geweldsmisdrijf en geslacht
(index 1980=100)

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
diefstal met geweld	100	149	108	161	163	214	271
afpersing	100	126	135	139	143	217	395
bedreiging	100	126	143	179	196	196	253
misdrijven tegen het leven	100	108	94	132	99	111	210
mishandeling	100	105	103	108	99	104	134
dood door schuld	100	62	79	86	17	45	34
totaal jongens	100	116	108	126	120	136	182
meisjes							
diefstal met geweld	100	180	113	153	130	153	247
afpersing	100	100	100	325	200	0	800
bedreiging	100	178	56	167	256	200	356
misdrijven tegen het leven	100	60	200	180	120	120	360
mishandeling	100	139	118	155	169	197	308
dood door schuld	100	150	50	275	100	675	150
totaal meisjes	100	146	114	164	164	193	309
totaal							
diefstal met geweld	100	151	108	161	160	210	270
afpersing	100	125	133	148	145	207	414
bedreiging	100	129	138	179	199	196	259
misdrijven tegen het leven	100	105	100	135	100	112	218
mishandeling	100	108	104	111	104	109	145
dood door schuld	100	73	76	109	27	121	48
totaal	100	118	108	128	122	140	190

Bron: CBS

Tabel 3c: Bekend geworden minderjarige verdachten naar soort geweldsmisdrijf en geslacht.
per 100.000 inwoners van 12-17 jaar (index 1980=100)

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
diefstal met geweld	100	149	110	172	190	274	364
afpersing	100	126	137	149	167	277	531
bedreiging	100	126	145	191	229	250	340
misdrijven tegen het leven	100	108	96	141	115	143	282
mishandeling	100	105	105	116	116	133	180
dood door schuld	100	62	81	92	20	57	46
totaal jongens	100	116	109	134	139	174	244
meisjes							
diefstal met geweld	100	180	116	163	151	197	333
afpersing	100	100	102	346	233	0	1079
bedreiging	100	178	57	177	297	257	480
misdrijven tegen het leven	100	60	204	192	140	154	486
mishandeling	100	139	121	165	197	253	415
dood door schuld	100	150	51	293	116	867	202
totaal meisjes	100	147	116	175	190	248	417
totaal							
diefstal met geweld	100	151	110	172	187	270	363
afpersing	100	125	135	157	169	265	557
bedreiging	100	129	141	190	232	251	348
misdrijven tegen het leven	100	105	102	144	116	144	294
mishandeling	100	108	106	118	121	140	195
dood door schuld	100	73	77	116	32	155	65
totaal	100	118	110	137	142	179	255

Bron: CBS

Tabel 3d: Bekend geworden minderjarige verdachten naar soort geweldsmisdrijf en geslacht.
in procenten

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
diefstal met geweld	19,7	25,4	19,8	25,3	26,8	31,0	29,4
afpersing	3,9	4,3	4,9	4,3	4,7	6,2	8,5
bedreiging	7,4	8,0	9,8	10,5	12,2	10,6	10,3
misdrijven tegen het leven	4,1	3,8	3,6	4,3	3,4	3,3	4,7
mishandeling	63,6	57,8	60,9	54,7	52,8	48,4	46,9
dood door schuld	1,4	0,7	1,0	0,9	0,2	0,4	0,3
totaal jongens	100	100	100	100	100	100	100
meisjes							
diefstal met geweld	21,4	26,3	21,4	20	17,0	17,0	17,1
afpersing	2,9	2,0	2,5	5,7	3,5	0	7,4
bedreiging	6,4	7,8	3,1	6,5	10,0	6,7	7,4
misdrijven tegen het leven	3,6	1,5	6,3	3,9	2,6	2,2	4,2
mishandeling	62,9	59,5	65,4	59,1	65,1	64,1	62,6
dood door schuld	2,9	2,9	1,3	4,8	1,7	10	1,4
totaal meisjes	100	100	100	100	100	100	100
totaal							
diefstal met geweld	19,8	25,4	19,9	24,9	26,0	29,8	28,2
afpersing	3,8	4,1	4,7	4,4	4,6	5,7	8,4
bedreiging	7,3	8,0	9,4	10,2	12,0	10,3	10,0
misdrijven tegen het leven	4,0	3,6	3,7	4,2	3,3	3,2	4,6
mishandeling	63,5	58,0	61,2	55,0	53,8	49,7	48,4
dood door schuld	1,4	0,9	1,0	1,2	0,3	1,3	0,4
totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bron: CBS

Tabel 4a: Bekend geworden minderjarige verdachten naar aard vermogensmisdrijf en geslacht.

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
eenvoudige diefstal	11188	12939	13266	12006	10644	10227	9496
gekwalficeerde diefstal	12918	15649	14186	13026	10440	10330	11795
verduistering/bedrog/valshe	303	325	332	409	480	463	618
heling	783	899	930	882	628	554	435
totaal jongens	25192	29812	28714	26323	22192	21574	22344
meisjes							
eenvoudige diefstal	2545	3015	3593	3362	2877	2679	2819
gekwalficeerde diefstal	891	1031	1032	1138	875	865	1199
verduistering/bedrog/valshe	63	68	67	67	89	95	97
heling	51	73	61	58	65	42	32
totaal meisjes	3550	4187	4753	4625	3906	3681	4147
totaal							
eenvoudige diefstal	13733	15954	16859	15368	13521	12906	12315
gekwalficeerde diefstal	13809	16680	15218	14164	11315	11195	12994
verduistering/bedrog/valshe	366	393	399	476	569	558	715
heling	834	972	991	940	693	596	467
totaal	28742	33999	33467	30948	26098	25255	26491

Bron: CBS

Tabel 4b: Bekend geworden minderjarige verdachten naar aard vermogensmisdrijf en geslacht.
geïndexeerd (1980=100)

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
eenvoudige diefstal	100	116	119	107	95	91	85
gekwalificeerde diefstal	100	121	110	101	81	80	91
verduistering/bedrog/valshe	100	107	110	135	158	153	204
heling	100	115	119	113	80	71	56
totaal jongens	100	118	114	104	88	86	89
meisjes							
eenvoudige diefstal	100	118	141	132	113	105	111
gekwalificeerde diefstal	100	116	116	128	98	97	135
verduistering/bedrog/valshe	100	108	106	106	141	151	154
heling	100	143	120	114	127	82	63
totaal meisjes	100	118	134	130	110	104	117
totaal							
eenvoudige diefstal	100	116	123	112	98	94	90
gekwalificeerde diefstal	100	121	110	103	82	81	94
verduistering/bedrog/valshe	100	107	109	130	155	152	195
heling	100	117	119	113	83	71	56
totaal	100	118	116	108	91	88	92

Bron: CBS

Tabel 4c: Bekend geworden minderjarige verdachten naar aard vermogensmisdrijf en geslacht.

	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992
jongens							
eenvoudige diefstal	100	115	121	115	111	117	114
gekwalficeerde diefstal	100	121	112	108	94	102	123
verduistering/bedrog/valshe	100	107	111	144	185	196	274
heling	100	115	121	120	93	91	75
totaal jongens	100	118	116	112	103	110	119
meisjes							
eenvoudige diefstal	100	119	144	141	131	135	149
gekwalficeerde diefstal	100	116	118	136	114	125	182
verduistering/bedrog/valshe	100	108	108	113	164	194	208
heling	100	143	122	121	148	106	85
totaal meisjes	100	118	137	139	128	133	158
totaal							
eenvoudige diefstal	100	116	125	119	115	120	121
gekwalficeerde diefstal	100	121	112	109	95	104	127
verduistering/bedrog/valshe	100	107	111	139	181	195	263
heling	100	117	121	120	97	92	75
totaal	100	118	119	115	106	113	124

Bron: CBS

Bijlage II

Tabel 1: Zelf-gerapporteerde delicten en verschillen tussen 1988, 1990 en 1992

delict	resultaat X2-toetsen		
	90 vs 88	92 vs 88	92 vs 90
zwartrijden	p < 0,01	p < 0,01	p < 0,01
graffiti	ns	ns	ns
iemand lastig vallen	p < 0,05	p < 0,05	ns
vernieling	ns	p < 0,05	ns
winkeldiefstal	p < 0,01	p < 0,05	ns
brandstichting	p < 0,05	ns	p < 0,05
heling	ns	p < 0,01	ns
fietsendiefstal	p < 0,05	p < 0,05	ns
iemand in elkaar slaan	ns	ns	ns
inbraak/insluiping	ns	ns	ns
diefst. uit telef.cel			
/automaat	-	-	ns
diefstal op school	-	-	ns
betr. bij vechtp./rellen	-	-	p < 0,01
iemand met een wapen			
verwonden	-	-	ns
dragen van een wapen	-	-	-
bedreiging om geld			
te krijgen	-	-	-